Tisztelt emlékező Közösség!

A „legyen a zene mindenkié” jelszavát Kodály Zoltán hivatásának tekintette és erre tette fel egész életét. A világban már ismerték a kiváló zeneszerzőt, néprajzos-népdalkutató tudóst… aki elhatározta, hogy az emberiség hatalmas szellemi termékét: a zenét, mindenki!! számára elérhetővé lehet és kell tennie. Egész életét ennek szentelve dolgozta ki az iskolai ének-zenetanítás rendszerét kiváló segítőjével: Ádám Jenővel, aki nagyszerű karnagy, zeneszerző és tanár volt már abban az időben, amikor Kodály ebbeli hivatását megvalósítani igyekezett. A relatív szolmizáció révén a zenével még nem találkozott gyerekek is kottaolvasóvá lehettek. Ez lett az énektanítás egyik alapja. A másik a magyar népzene, népdal volt. Kodály Zoltán népdalgyűjtő munkája előtt alig volt néhány lelkes tudós-zenész, aki vette magának a fáradságot, hogy a csak hetekben és kilométerekben kifejezhető emberfeletti munkát végezzék. A 19. század vége felé Vikár Béla már fonográffal gyűjtött, azután Kodály és Bartók Béla kutatták a kincset, amely a nép ajkán született és – ha Ők nincsenek – az véglegesen feledésbe merül… Így tette aztán az Ádám Jenő által szerkesztett iskolai énekes könyv közkinccsé a népdalt.

A második világégés előtti iskolákban – falun és városon egyaránt – ebből szerezhették első zenei élményüket azok a gyerekek, akik másképp nem jutottak zene-közelbe. (Zene nélkül lehet élni, de nem érdemes – terjedt el egy időben ez a jó mondás.)

Kodály is, Bartók is, a népdalkincset felhasználva remek kórusműveket írtak, és az iskolai és felnőtt kórusok lelkesen tanulták, énekelték: még a Zeneakadémián is koncerteztek. Munkájuk a nagyszerű tanár-karnagyok nevét is megörökítette, mert a kórusműveket – névre szólóan – nekik és kórusuknak, például a *Pünkösdölő*t a Szilágyi Erzsébet líceum ének-karának és karnagyának: Sztojanovics Adriennek ajánlotta Kodály.

A Zeneakadémián (ma Zeneművészeti Egyetem) azután zeneszerző-tanítványok sora csatlakozott hozzá: csak néhány nagy név a sok közül: Járdányi Pál, Szőnyi Erzsébet, természetesen Ádám Jenő és a nagyszerű karnagy-zeneszerző: Bárdos Lajos… és azután a karvezető szak rengeteg tanítványával elárasztotta az iskolákat – mint például a mi Lőrincz Ildikónk, aki koncertjeinket szervezi, és mint a mai emlékkoncert karnagyai.

(Az idei bécsi újévi koncert karmestere, Gustavo Dudamel, Venezuelából, nyilatkozta, hogy a városuk szegénynegyedeiben zeneiskolákban „szelídítik” a drog és egyéb káros hatásoktól, zenével!, a fiatalokat.)

A Kodály-módszert a világ befogadta: Japánban, Kanadában virágzik… nálunk – hogy, hogy nem – elhalóban. Miért? … De vannak még „végvári vitézek.”

Ez a nagy mű azonban az életműnek csak egy része. Mint zeneszerző nagyot alkotott, tanítványai a magyar zenei élet sikeres és jól ismert nagy zeneszerzői lettek. (Névsorukat lexikonjaink őrzik.) Ő mindig a népzenéből merítette témáit, és nem csak a koncertéletet frissítette fel, még az Operaházat is meghódította Bartókkal egyetemben. *A Kékszakállú herceg vára*, és két balett: *A fából faragott királyfi* és *A csodálatos mandarin* az 1910-es években született. Kodály *Székelyfonó*ját 1924-ben mutatta be a Blaha Lujza Színház, majd az Operaház tűzte műsorára..., és ott van a mai napig. *Háry János*át 1926-ban láthatta először a Pesti közönség…

A népszerű olasz és német operaházi repertoár közönsége nem mindig értette meg e szokatlan új hangot... Kodály írta: „nemhogy a közönség, de még a falak sem rezonáltak rá... világos lett: a falakat előbb ki kell bélelni a magyar nép hangjával, ha azt akarjuk, hogy az abból keletkező művek visszhangra találjanak bennük. A közönséget pedig saját zenei nyelve öntudatára kell ébreszteni, különben meg sem érti, amit ezen a nyelven mondanak neki. A *Háry János* és a *Székelyfonó* erre a munkára vállalkozott." A dalok „minden egyéni líránál alkalmasabbak arra. hogy „lírai hitel erejével hassanak a szereplők ajkán... Gyöngyszemek, csak a foglalatuk enyém. Igyekeztem, hogy méltó legyek hozzájuk."

Molnár Antal 1926-ban írta: „Kodály érdemei nem honorálhatók. Hiába fogja megtisztelni önnön magát a Tudományos Akadémia, amikor majd tagjai sorába iktatja a nagy folkloristát, hiába fogják őt ezer és ezer módon kitüntetni, ünnepelni… Érdemei nem honorálhatók, mert a zsenit csak önmaga jutalmazhatja. A külvilágtól semmi egyebet nem vár, csak azt, hogy mindenki teljesítse a reá ruházott kötelességet úgy, mint ahogy ő megtette és megteszi. »Tudtomra most először szólalnak meg az Operaház színpadán a magyar nép dalai – mondja Kodály –, bár fakadna nyomukban egy kevés szeretet az árva ország legárvább gyermekei iránt…« Ezt kéri Kodály, ez az ő kívánsága s ide vezethető vissza mindaz, amit cselekszik." Molnár Antal cikkét Kossuth szavaival zárja: „Az emberé a kötelesség, a dicsőség a nemzeté"

Ez a Kodályi örökség… és ezt az örökséget nekünk kell átadnunk a következő nemzedéknek.

Horváth Zoltán